МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ТЕКСТОЗНАВСТВО”
(для бакалаврів спеціальності “Журналістика”)

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри журналістики і філології *Т. В. Гребенюк*

Затверджено на засіданні кафедри журналістики і філології
(протокол № 6 від 08.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гребенюк Т. В. Навчальна програма дисципліни "Текстознавство" (для бакалаврів спеціальності "Журналістика"). — К.: МАУП, 2006. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни "Текстознавство", вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Об'єктом вивчення дисципліни "Текстознавство" є текст як явище семіотичне, окреслюване як зв'язний знаковий комплекс. Текст — відповідальна мовленнєва дія, здатна і покликана функціонувати за межами часу і місця її виникнення, а тому ретельно продумана і відшліфована своїм творцем. Це постійно значима квінтесенція мовномисленнєвого досвіду, що нібито увічнює одноразове висловлювання. Розглядаючи вербальну культуру як механізм збільшення інформації, як сукупність текстів або єдиний складний текст, можна говорити про те, що текст є авторитетним за своєю сутністю і в принципі не може не бути істинним. Текст, що належить до гуманітарної сфери, зважаючи на його духовно-ініціативне сприйняття іншими людьми, є носієм стійких і стабільних, позаситуативно значимих відомостей, настроїв, смислів, осередком духовно-практичного досвіду тих або інших суспільних груп і окремих особистостей. Найбільш яскраві зразки текстів сприяють вільному об'єднанню як малих людських спільнот, так і цілих народів і всього людства. Саме така їх місія у складі культури.

При дослідженні тексту як об'єкта багатогранного вивчення треба вміти ідентифікувати об'єкт, дати його опис, зазначити характерні якості, принципи, закономірності та теоретичні аспекти обігу інформації в сучасному суспільстві.

Специфіка курсу зумовлена тим, що він є одним із теоретичних курсів, які дають уявлення про форми й закономірності співвідношення зовнішніх (комунікативних) факторів, які є основою конструювання тексту, із внутрішніми константами тексту, про комунікативно-прагматичний принцип при визначенні текстових категорій.

Окремі теоретичні засади курсу базуються на матеріалі попередніх дисциплін "Теорія твору" та "Теорія літератури". Деякі підрозділи курсу перекликаються з концепціями інформаційних процесів у суспільстві (предмет "Масова інформація") та змістом дисциплін спеціалізації з проблем преси та Інтернет-видань.

Мета вивчення дисципліни — сформувати у студента уявлення про текст як об'єкт журналістського та лінгвостилістичного дослідження.

Завдання дисципліни:

- допомогти студентам зрозуміти сутність тексту, його понять і категорій;
- ознайомити із типологією текстів та їх компонентів;
- дослідити текст в аспекті проблеми взаємодії "автор — текст";
- визначити специфіку жанрової природи тексту;
- вивчати структурно-семіотичні характеристики тексту та його комунікативні властивості;
- досліджувати семантичні інтенції тексту як однієї з найширших і найрепрезентативніших одиниць інформації;
- сформувати у студентів навички теоретично обґрунтованого аналізу текстів та їх компонентів.

На лекційних заняттях студенти отримують теоретичні знання щодо сутності тексту, його понять і категорій, структурно-семіотичних і комунікативних властивостей. На семінарських заняттях студенти закріплюють теоретичні положення курсу, досліджують конкретні тексти в аспектах їх стильової, жанрової, структурно-семіотичної та комунікативної специфіки.

За підсумками вивчення курсу студент повинен

знати:

- закономірності побудови тексту;
- типологію текстів та їх компонентів;
- основні віхи історії розвитку текстознавства;
- становлення наукових основ вивчення тексту;
- основні лінгвістичні, літературознавчі та інтердисциплінарні теорії тексту (М. Бахтін, Ю. Лотман, Р. Барт, Ж. Дерріда та ін.);
- закономірності співвідношення комунікативних факторів, що становлять основу конструювання тексту;
- основні одиниці всіх структурних рівнів плану вираження та плану змісту тексту як мовленнєвого утворення;
- особливості дії комунікативно-прагматичного принципу при визначенні текстових категорій;

уміти:

- виявляти системний характер зумовленості типологічно позначеної сукупності мовленнєвих властивостей тексту компонентами реального комунікативного акту;
- класифікувати конкретний текст, дати його опис, зазначити характерні якості;

- уміти творити власні тексти й аналізувати їх за смисловими та структурними критеріями;
- встановлювати закономірне співвідношення між планом вираження та планом змісту в межах тексту як мовленнєвого утворення;
- вільно володіти спеціальною дослідницькою термінологією;
- володіти навичками самостійного аналізу тексту різної функціонально-стильової форми (наукового, офіційно-ділового, публіцистичного, художнього).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ТЕКСТОЗНАВСТВО”

№ пор.	Назва змістових модулів і тем
	Змістовий модуль 1.Текст як одиниця мовної діяльності: теорія тексту, механізм творення
1	Вступ. Поняття “текст”. Становлення теорії тексту. Текст як предмет дослідження різних наукових дисциплін
2	Текст як одиниця мовної діяльності людини. Механізми творення тексту
3	Вираження в тексті авторської модальності. Форми вираження авторської модальності
	Змістовий модуль 2. Текст як інформаційне ціле у журналістиці
4	Текст як інформаційне ціле. Семантичні й комунікативні категорії тексту
5	Типи і різновиди текстів. Форми представлення авторства в художньому і нехудожньому текстах
6	Текст як відправна точка в декодуванні редактором авторського задуму. Контент-аналіз як інструмент редакторської роботи
7	Сприйняття тексту. Реципієнт у ролі співавтора. Процес сприйняття та його структура
	Змістовий модуль 3. Текст і дискурс
8	Дискурс. Визначення поняття “дискурс”. Різновиди дискурсу. Змістові параметри дискурсу. Текст і дискурс
9	Інформаційна насиченість тексту. Інформативність і способи її підвищення
10	Процеси компресії інформації в тексті

ЗМІСТ
дисципліни

“ТЕКСТОЗНАВСТВО”

Змістовий модуль 1. Текст як одиниця мовної діяльності: теорія тексту, механізм творення

Тема 1. Вступ. Поняття “текст”. Становлення теорії тексту. Текст як предмет дослідження різних наукових дисциплін

Предмет, мета і завдання курсу. Становлення теорії тексту. Багатоаспектність вивчення тексту. Визначення тексту. Функціональний аспект у вивченні тексту. Текст як продукт мовленнєвої діяльності, як результат взаємодії плану вираження та плану змісту. Прагматичний аспект вивчення тексту. Значення фонових знань у сприйнятті тексту.

Література [1; 3; 4; 6–8; 10; 11; 23; 28; 31; 34; 36; 37; 39; 44]

Тема 2. Текст як одиниця мовної діяльності. Механізми творення тексту

Прагматична установка тексту й прагматична установка автора. Їх взаємодія. Висловлювання як мінімальна одиниця тексту. Висловлювання інформаційні (повідомлення описового, оповідного, аргументативного, аналізуючого типів) і висловлювання верифікативні (висловлювання інтерпретуючого характеру — полемічні, переконувальні, впливаючі). Компоненти висловлювання — тема і рема (дане і нове). Рема як ядро висловлювання, що несе нову інформацію. Темо-рематичні послідовності та їх різновиди: темо-рематична послідовність із наскрізною темою; темо-рематична послідовність із гіпертемою.

Поняття структурної зв’язності тексту. Порушення зв’язності тексту як літературно-естетичний прийом. Поняття цілісності тексту. Ключові слова. Види повторної номінації. Основні функції повторної номінації в різних текстах: текстоутворююча, інформаційно-описова, ситуативна, експресивно-оцінна, стилістично-диференціююча, редуктивна. Повторна номінація на лексичному, стилістичному, морфологічному, синтаксичному рівнях.

Міжфразова єдність як семантико-синтаксична одиниця. Абзац як композиційно-стилістична одиниця.

Різновиди міжфразових єдностей: з ланцюговою залежністю компонентів, з паралельним зв’язком, мішаного типу. Поняття класич-

ного абзацу. Різновиди класичного абзацу: синтетико-аналітичний, аналітико-синтетичний, рамочний, абзац-зв'язка. Функції абзацу в різних текстах: логіко-смислова, експресивно-емоційна, виділювально-акцентуюча, відділювальна.

Література [1; 3; 5; 8; 10; 11; 13; 15; 23; 27; 28; 30; 38; 40; 43; 44]

Тема 3. Вираження в тексті авторської модальності. Форми вираження авторської модальності

Поняття авторської модальності. Форми вираження авторської модальності. Тріада: створювач мовлення — суб'єкт оповіді — образ автора. Форми представлення суб'єкта оповіді в різних семантико-комунікативних типах тексту: особистісна, особистісно-безособова, безособова.

Наратологічна парадигма дослідження тексту. Концепція "Іншого" та її трансформація в теорії П. Рікера.

Образ автора як вираження особистісного ставлення до предмета зображення, відбите в мовленнєвій структурі тексту. Двоспрямованість поняття "образ автора". Образ автора як продукт співтворчості автора твору й читача. Поняття "образ автора" й "образ стилю".

Література [2; 4; 6; 8; 10; 12; 14; 16; 24; 27; 28; 30; 35; 38; 42; 44; 45]

Змістовий модуль 2. Текст як інформаційне ціле у журналістиці

Тема 4. Текст як інформаційне ціле. Семантичні й комунікативні категорії тексту

Текст як мовленнєвий твір, наділений якостями цілісності й зв'язаності. Одиниці тексту: висловлювання, міжфразова єдність, фрагмент. Цілісний мовленнєвий твір — найвища комунікативна одиниця, найвища форма реалізації комунікативної функції мови. Вербальні й невербальні засоби вираження значення в тексті.

Текст як семантико-структурна єдність. Вербалізація "німих" мов у тексті (мова міміки і жестів). Відповідність структури тексту темі, вираженій інформації, умовам спілкування, завданням та обраному стилю викладу.

Вторгнення в текст як однотипно організований смисловий простір елементів інших текстів, "текстів у тексті" (Ю. Лотман). Значення і смисл. Глибина прочитання тексту.

Література [1–3; 6; 8; 10; 13; 15; 16; 18; 19; 21; 27; 31; 35]

Тема 5. Типи і різновиди текстів. Форми представлення авторства в художньому і нехудожньому текстах

Текст художній і нехудожній. Текст монологічний і діалогічний. Розмежування авторської та прямої мови. Форми представлення чужої мови: пряма мова, невласне-пряма мова, непряма мова. Репліки діалогу і полілогу. Чуже мовлення в полілогічних репліках.

Текст прозовий та поетичний. Мовленнєва організація прозового тексту (мовлення уривчасте). Мовленнєва організація поетичного тексту (мовлення періодичне, ритмічно організоване). Форми представлення авторства в художньому й нехудожньому текстах.

Поняття креолізованого тексту.

Тексти офіційні, спеціальні, науково-популярні, публіцистичні, художні, довідкові, інструктивні.

Література [3; 4; 9–11; 15; 17–20; 22–25; 32; 34; 40–42; 44]

Тема 6. Текст як відправна точка в декодуванні редактором авторського задуму. Контент-аналіз як інструмент редакторської роботи

Контент-аналіз в арсеналі методів дослідження тексту. Контент-аналіз як методика частоти появи в тексті певних одиниць змісту — контентів, що дозволяє робити висновки про наміри творця тексту або можливі реакції адресата. Спрямування методики аналізу змісту на об'єктивне дослідження текстів з метою дослідження соціальних процесів (об'єктів, явищ), які ці тексти представляють.

Основні умови контент-аналітичного дослідження: об'єктивність, систематичність, наукова строгість, репрезентативність, наявність кількісних характеристик. Специфіка квантифікації аналізованого тексту при контент-аналітичному дослідженні. Завдання дослідження змісту в тексті. Одиниці аналізу.

Література [1; 2; 5; 6; 12; 16; 30; 32–35; 44]

Тема 7. Сприйняття тексту. Реципієнт у ролі співавтора. Процес сприйняття та його структура

Текст і його сприйняття. Тріада "автор — текст — реципієнт".

Рецептивна ініціатива та підкорення волі автора тексту як два полюси інтерпретації взаємодії "автор — читач". Погляди О. Потебні на значення творчої ініціативи читача у сприйнятті художнього тексту. Концепція "смерті автора" в роботах Р. Барта. Теорія А. Скафтимова про залежність читача від думки і волі автора. Настанова герменев-

тичних досліджень на сприйняття стосунків автора й читача як на діалог, взаємодію, зустріч. Роль ерудиції, інтелекту й смаку читача у сприйнятті авторського тексту.

Школа рецептивної естетики (Х. Яусс, В. Ізер, М. Науман та ін.) та її погляди на читача як на "адресата" авторської інформації. Поняття імпліцитного читача. Поняття горизонту сподівань.

Література [1; 2; 4; 10; 12–14; 16; 19; 21; 24; 27–29; 38; 41; 45]

Змістовий модуль 3. Текст і дискурс

Тема 8. Дискурс. Визначення поняття "дискурс". Різновиди дискурсу. Змістові параметри дискурсу. Текст і дискурс

Дискурсивний тип мислення як опосередкований попереднім досвідом логічно організований процес мовленнєвого мислення, в якому кожна наступна думка обумовлена попередньою. Дискурсивний та інтуїтивний типи мислення.

Дискурс як вербально артикульована форма об'єктивації змісту свідомості, що регулюється домінуючим у певній культурі типом раціональності; фрагмент мови, що віддзеркалює соціальну, епістемологічну та риторичну практики групи. Місце поняття в системі структурально-семіотичних досліджень. Роль контексту в тлумаченні поняття дискурсу С. Мілс. Концепція Л. Кінліві про дискурс як повний контекстуалізований текст. Дескриптивність і поверховість тексту та усність, глибина й інтерактивність дискурсу як полюси рецепції понять у теорії М. Стабса.

Література [4; 9; 13; 14; 16; 25; 28; 31; 38; 42; 43]

Тема 9. Інформаційна насиченість тексту. Інформативність і способи її підвищення

Поняття інформаційної насиченості та інформативності тексту.

Поняття напруженого й ненапруженого тексту. Напруженість викладу у плані змісту — кількість інформації, яку читач отримує в одиниці форми; напруженість викладу в плані виразу — кількість одиниць форми, що припадають на одиницю інформації.

Напруженість лексична й напруженість композиційно-синтаксична. Зняття напруженості. Способи створення структурно напруженого тексту: 1) утворення стрибків у темо-рематичних послідовностях; 2) використання інформативно-компактних висловлювань при

збереженні змісту; 3) використання висловлювань із вторинними предикатами; 4) застосування різних видів синтаксичної компресії; 5) перевага імпліцитних видів синтаксичного зв'язку і зниження ролі імпліцитного зв'язку; 6) нульове представлення суб'єкта дії, стану.

Міра прагматичної інформації в тексті. Невідповідність обсягу інформації, закладеного в тексті, та обсягу інформації, сприйнятого читачем. Причини такої невідповідності — об'єктивні й суб'єктивні. Лінійна структура розгортання тексту і глибинна структура спілкування.

Шляхи підвищення інформаційних якостей тексту — інтенсивний та екстенсивний. Інтенсивний спосіб як спосіб згортання інформації; екстенсивний спосіб як спосіб розширення інформації шляхом максимальної деталізації повідомлення.

Література [1; 5; 6; 8; 10; 12; 16; 21; 24; 27; 30; 39]

Тема 10. Процеси компресії інформації в тексті

Інформаційна компресія як стиснення плану означника при збереженні плану означуваного.

Асиметричний дуалізм мовного знаку (нетотожність планів вираження і змісту) як основа компресії плану вираження. Екстралінгвістичні мотиви, що зумовлюють компресію інформації: вимоги мовленнєвої прагматики (наприклад, використання терміна як семіотичного засобу компресії інформації); естетичний принцип або канон жанру (наприклад, в афористиці); стилістичний прийом (наприклад, умовчання).

Семантичні та граматичні фактори компресії інформації. Поняття текстової норми. Способи компресії інформації в тексті: семіотичні й комунікативні.

Семіотичні способи: а) лексична компресія (наприклад, використання термінів); б) синтаксична компресія (явища еліпсису, неповноти, безсполучниковості); в) синтаксична асиметрія (опущення логічних ланок висловлювання, що є у плані означуваного); г) формування мовленнєвих стереотипів. Комунікативні способи: а) комунікативне згортання інформації; б) застосування повторної номінації.

Загальномовні можливості компресії інформації та особливості конкретної комунікативної ситуації.

Принципи і можливості компресії інформації в тексті певного жанру.

Література [1–3; 6–8; 11; 15; 21; 28; 31; 35; 37; 38; 42]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану студенти виконують контрольну роботу. Номер варіанта завдання для контрольної роботи студент визначає за останніми цифрами номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо останні цифри номера залікової книжки "15", то студент вибирає варіант 15.

Для послідовного і чіткого викладу матеріалу слід скласти план роботи. Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі й рекомендовані на лекціях, а також інші, що відповідають темі роботи.

Обсяг контрольної роботи — не більше 10 сторінок формату А4 друкованого тексту (14 кегль, одинарний інтервал). Відповіді контрольної роботи повинні містити вступ, основну частину, висновки. Наприкінці відповіді на кожне питання необхідно навести список використаної літератури, вказати дату виконання й на останній сторінці роботи поставити підпис.

Після перевірки викладачем контрольної роботи й одержання позитивної оцінки студент допускається до іспиту (заліку).

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Офіційно-ділові тексти та їх різновиди: дипломатичні, законодавчі, адміністративно-канцелярські.
2. Доберіть офіційно-діловий текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього термінологічні особливості офіційно-ділових тестів.

Варіант 2

1. Стилістична своєрідність різновидів офіційно-ділових тестів.
2. Доберіть науково-популярний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості функціонування термінів і способи їх введення в науково-популярних текстах.

Варіант 3

1. Наукові тексти та їх різновиди: власне наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові, виробничо-технічні.
2. Доберіть підручниковий текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості функціонування термінів у підручниках і навчальних посібниках.

Варіант 4

1. Стилістична своєрідність різних жанрів і різновидів наукових текстів.
2. Доберіть науковий текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього форми передання чужої мови в науковому тексті: цитування, референцію, імпліцитне введення.

Варіант 5

1. Терміни та їх дефініції у спеціальних наукових текстах.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості детермінологізації спеціальних слів, наповнення їх соціально-політичним змістом у публіцистичному тексті.

Варіант 6

1. Різні ступені насиченості граматичних засобів у текстах наукових творів.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості засвоєння іншомовних слів у публіцистичному тексті.

Варіант 7

1. Публіцистичні тексти та їх різновиди: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього випадки активізації словотвірних процесів, пов'язаних з посиленням оціночності у словотвірних моделях публіцистичного тексту.

Варіант 8

1. Семантичні процеси в лексиці публіцистичного тексту.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього випадки модернізації і трансформації сталих словосполучень, літературних цитат, прислів'їв і приказок у публіцистичному тексті.

Варіант 9

1. Роль експресивних синтаксичних побудов у публіцистичному тексті.

2. Доберіть художній текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього функціонування художнього образу як способу відтворення дійсності з позицій певного естетичного ідеалу.

Варіант 10

1. Рекламні тексти та їх мовленнєві особливості.
2. Доберіть художній текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості функціонування підтексту в художньому творі.

Варіант 11

1. Художні тексти та їх різновиди: прозові й поетичні.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього випадки ідейно-естетично вмотивованого відступу від мовної норми в публіцистичному тексті.

Варіант 12

1. Характер номінації в художньому тексті.
2. Доберіть офіційно-діловий текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього своєрідність членування офіційно-ділових тестів по абзацах.

Варіант 13

1. Мовленнєва організація поетичного тексту.
2. Проаналізуйте на конкретному прикладі роль і значення рубрикації, оформлення рубрик офіційно-ділових тестів.

Варіант 14

1. Стилістична домінанта як принцип, пов'язаний з авторською модальністю.
2. Доберіть рекламні тексти (5–6) і проаналізуйте на їх прикладах випадки ідейно-естетично вмотивованого відступу від мовної норми в рекламному тексті.

Варіант 15

1. Стилістична домінанта як смисловий компонент, семантична тема.
2. Доберіть художній текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього контекстуальну багатоплановість і "багатомовність" художнього тексту.

Варіант 16

1. Актуалізація поетичного смислу в ліричних текстах.
2. Доберіть рекламні тексти (5–6) і проаналізуйте на їх прикладах ситуацію висунення на перший план мовленнєвих засобів контактовстановлюючої та закличної функції.

Варіант 17

1. Текст художній і нехудожній.
2. Доберіть самостійно текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього особливості вживання мовленнєвого стандарту та штампу в текстах масової комунікації.

Варіант 18

1. Текст монологічний і діалогічний.
2. Доберіть публіцистичний текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього функціонування поняття авторської позиції й представлення її в публіцистичному тексті.

Варіант 19

1. Розмежування авторської та прямої мови.
2. Доберіть художній текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього випадки ідейно-естетично вмотивованого відступу від мовної норми в художньому тексті.

Варіант 20

1. Мовленнєва організація прозового тексту.
2. Доберіть художній текст (100–120 слів) і проаналізуйте на прикладах із нього випадки взаємодії позамовних (сюжет, композиція, групування персонажів, контекст конкретної реальності) і власне мовленнєвих засобів у художньому творі.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Становлення теорії тексту. Визначення тексту.
2. Функціональний аспект у вивченні тексту.
3. Прагматичний аспект вивчення тексту.
4. Значення фонових знань у сприйнятті тексту.
5. Прагматична установка тексту і прагматична установка автора. Їх взаємодія.

6. Висловлювання як мінімальна одиниця тексту.
7. Висловлювання інформаційні (повідомлення описового, оповідного, аргументативного, аналізуючого типів) і верифікативні (висловлювання інтерпретуючого характеру — полемічні, переконувальні, впливаючі).
8. Компоненти висловлювання — тема і рема (дане й нове).
9. Темо-рематичні послідовності та їх різновиди: темо-рематична послідовність із наскрізною темою; темо-рематична послідовність із гіпертемою.
10. Поняття структурної зв'язності тексту.
11. Порушення зв'язності тексту як літературно-естетичний прийом.
12. Поняття цілісності тексту. Ключові слова.
13. Види повторної номінації. Основні функції повторної номінації в різних текстах: текстоутворююча, інформаційно-описова, ситуативна, експресивно-оцінна, стилістично-диференціююча, редуктивна.
14. Повторна номінація на лексичному, стилістичному, морфологічному, синтаксичному рівнях.
15. Міжфразова єдність як семантико-синтаксична одиниця.
16. Абзац як композиційно-стилістична одиниця.
17. Різновиди міжфразових єдностей: з ланцюговою залежністю компонентів, з паралельним зв'язком, мішаного типу.
18. Поняття класичного абзацу. Різновиди класичного абзацу: синтетико-аналітичний, аналітико-синтетичний, рамочний, абзац-зв'язка.
19. Функції абзацу в різних текстах: логіко-смислова, експресивно-емоційна, відділювально-акцентуюча, відділювальна.
20. Поняття авторської модальності.
21. Форми вираження авторської модальності.
22. Тріада: створювач мовлення — суб'єкт оповіді — образ автора.
23. Форми представлення суб'єкта оповіді в різних семантико-комунікативних типах тексту: особистісна, особистісно-безособова, безособова.
24. Наратологічна парадигма дослідження тексту.
25. Концепція "Іншого" та її трансформація в теорії П. Рікера.

26. Образ автора як вираження особистісного ставлення до предмета зображення, відбите в мовленнєвій структурі тексту.
27. Двоспрямованість поняття образу автора.
28. Образ автора як продукт співтворчості автора твору і читача.
29. Поняття “образ автора” і “образ стилю”.
30. Текст як мовленнєвий твір, наділений якостями цілісності й зв’язаності.
31. Одиниці тексту: висловлювання, міжфразова єдність, фрагмент.
32. Цілісний мовленнєвий твір — найвища комунікативна одиниця, найвища форма реалізації комунікативної функції мови.
33. Вербальні й невербальні засоби вираження значення в тексті.
34. Текст як семантико-структурна єдність.
35. Вербалізація “німих” мов у тексті (мова міміки і жестів).
36. Відповідність структури тексту темі, вираженій інформації, умовам спілкування, завданням та обраному стилю викладу.
37. Вторгнення в текст як однотипно організований смисловий простір елементів інших текстів, “текстів у тексті” (Ю. Лотман).
38. Значення і смисл. Глибина прочитання тексту.
39. Текст художній і нехудожній.
40. Текст монологічний і діалогічний.
41. Розмежування авторської та прямої мови.
42. Форми представлення чужої мови: пряма мова, невласне-пряма мова, непряма мова.
43. Репліки діалогу й полілогу.
44. Чуже мовлення в полілогічних репліках.
45. Текст прозовий і поетичний.
46. Мовленнєва організація прозового тексту (мовлення уривчасте).
47. Мовленнєва організація поетичного тексту (мовлення періодичне, ритмічно організоване).
48. Форми представлення авторства в художньому й нехудожньому текстах.
49. Поняття креолізованого тексту.
50. Тексти офіційні, спеціальні, науково-популярні, публіцистичні, художні, довідкові, інструктивні.
51. Поява контент-аналізу в арсеналі методів дослідження тексту.

52. Основні умови контент-аналітичного дослідження: об'єктивність, систематичність, наукова строгість, репрезентативність, наявність кількісних характеристик.
53. Специфіка квантифікації аналізованого тексту при контент-аналітичному дослідженні.
54. Завдання дослідження змісту в тексті. Одиниці контент-аналізу.
55. Текст і його сприйняття.
56. Тріада "автор — текст — реципієнт".
57. Рецептивна ініціатива та підкорення волі автора тексту як два полюси інтерпретації взаємодії "автор — читач".
58. Погляди О. Потебні на значення творчої ініціативи читача у сприйнятті художнього тексту.
59. Концепція "смерті автора" в роботах Р. Барта.
60. Теорія А. Скафтимова про залежність читача від думки й волі автора.
61. Настанова герменевтичних досліджень на сприйняття стосунків автора й читача як на діалог, взаємодію, зустріч.
62. Роль ерудиції, інтелекту і смаку читача у сприйнятті авторського тексту.
63. Школа рецептивної естетики (Х. Яусс, В. Ізер, М. Науман тощо) та її погляди на читача як на "адресата" авторської інформації.
64. Поняття "імпліцитного читача".
65. Поняття "горизонту сподівань".
66. Поняття дискурсу. Текст і дискурс.
67. Дискурсивний та інтуїтивний типи мислення.
68. Роль контексту у тлумаченні поняття дискурсу С. Мілс.
69. Концепція Л. Кінліві про дискурс як повний контекстуалізований текст.
70. Десриптивність і поверховість тексту та усність, глибина й інтерактивність дискурсу як полюси рецепції понять у теорії М. Стабса.
71. Поняття інформаційної насиченості та інформативності тексту.
72. Поняття напруженого і ненапруженого тексту.
73. Напруженість викладу в плані змісту й виразу.
74. Напруженість лексична і напруженість композиційно-синтаксична.

75. Зняття напруженості.
76. Способи створення структурно напруженого тексту.
77. Міра прагматичної інформації в тексті.
78. Невідповідність обсягу інформації, закладеного в тексті, та обсягу інформації, сприйнятого читачем.
79. Лінійна структура розгортання тексту й глибинна структура спілкування.
80. Шляхи підвищення інформаційних якостей тексту — інтенсивний та екстенсивний.
81. Інформаційна компресія як стиснення плану означника при збереженні плану означуваного.
82. Асиметричний дуалізм мовного знаку як основа компресії плану вираження.
83. Екстралінгвістичні мотиви, що зумовлюють компресію інформації.
84. Семантичні та граматичні фактори компресії інформації.
85. Поняття текстової норми.
86. Способи компресії інформації в тексті: семіотичні й комунікативні.
87. Загальномовні можливості компресії інформації та особливості конкретної комунікативної ситуації.
88. Принципи й можливості компресії інформації в тексті певного жанру.
89. Офіційно-ділові тексти та їх різновиди: дипломатичні, законодавчі, адміністративно-канцелярські.
90. Стилістична своєрідність різновидів офіційно-ділових тестів.
91. Наукові тексти та їх різновиди: власне наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові, виробничо-технічні.
92. Стилістична своєрідність різних жанрів і різновидів наукових текстів.
93. Терміни та їх дефініції у спеціальних наукових текстах.
94. Публіцистичні тексти та їх різновиди: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні.
95. Семантичні процеси в лексиці публіцистичного тексту.
96. Роль експресивних синтаксичних побудов у публіцистичному тексті.

97. Рекламні тексти та їх мовленнєві особливості.
98. Художні тексти та їх різновиди: прозові й поетичні.
99. Характер номінації в художньому тексті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Гальперин И. Р.* Текст как объект лингвистического исследования. — М., 1981.
2. *Івенцадзе М. А.* Коммуникативная лингвистика и типология текста. — Тбилиси, 1986.
3. *Джанджакова Е. В.* Стилистика художественного текста. — М., 1990.
4. *Домашнев А. и др.* Интерпретация художественного текста. — М, 1983.
5. *Золотова Г. А.* Роль ремы в организации и типологии текста // Синтаксис текста. — М., 1979.
6. *Лизанчук В. В., Кузнецова О. Д.* Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці: Навч. посіб. — К., 1991.
7. *Михайлин І. Л.* Основи журналістики. — Харків, 2000.
8. *Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д.* Нариси про текст. Теоретичні питання комунікацій і тексту. — К., 1998.
9. *Серажим К.* Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. — К., 2002.
10. *Серажим К. С.* Текстологія: елементи тексту й апарат видання. — К., 1998.
11. *Сучасна* українська журналістика: Поняттєвий апарат / За ред. А. З. Москаленка. — К., 1997.

Додаткова

12. *Автор* и текст: Сб. статей. / Под ред. В. М. Марковича и Вольфа Шмида. — СПб., 1996. — Вып. 2.
13. *Андреева Е. С.* Диалектика текста. Опыт логико-лингвистического синтеза. — М., 2001.
14. *Бахтин М. М.* Проблема речевых жанров // Эстетика словесного творчества. — М., 1979.
15. *Вакуров В. Н., Кохтев Н. Н., Солганик Г. Я.* Стилистика газетных жанров. — М., 1978.

16. *Васильев Л. Г.* Рефлексия понимания, фрейм. Понимание и интерпретация текста. — Тверь, 1994.
17. *Васильева А. Н.* Газетно-публицистический стиль речи. — М., 1982.
18. *Васильева А. Н.* Художественная речь. — М., 1983.
19. *Виноградов В. В.* О теории художественной речи. — М., 1971.
20. *Виноградов В. В.* О языке художественной прозы / Избр. труды. — М., 1980.
21. *Гак В. Г.* Повторная номинация на уровне предложения // Синтаксис текста. — М., 1979.
22. *Иссерлин Е. М.* Официально-деловой стиль. — М., 1970.
23. *Иссерлин Е. М.* Стиль научно-популярной литературы. — М., 1972.
24. *Каменская О. Л.* Текст и коммуникация. — М., 1990.
25. *Квитко Е. С.* Термин в научном документе. — Львов, 1976.
26. *Квитко Е. С., Лейчик В. М., Кабанцев Г. Г.* Терминологические проблемы редактирования. — Львов, 1986.
27. *Колшанский Г. В.* Контекстная семантика. — М., 1980.
28. *Колшанский Г. В.* Коммуникативная функция и структура языка. — М., 1984.
29. *Колшанский Г. В.* Текст как единица коммуникации // Проблемы общего и германского языкознания. — М., 1978.
30. *Кухаренко В. А.* Интерпретация текста. — М., 1988.
31. *Лосева Л. М.* Как строится текст. — М., 1980.
32. *Лотман Ю. М.* Анализ художественного текста. — Л., 1972.
33. *Лотман Ю. М.* Культура и взрыв. — М, 1992.
34. *Мамалыга А. И.* Структура газетного текста. — К., 1983.
35. *Новиков А. И.* Семантика текста и ее формализация. — М., 1983.
36. *Новиков Л. А.* Художественный текст и его анализ. — М., 1988.
37. *Одинцов В. В.* Стилистика текста. — М., 1980.
38. *Попов Ю. В., Трегубович Т. П.* Текст: структура и семантика. — Минск, 1984.
39. *Смирнов А. В.* Логика смысла. — М., 2001.
40. *Солганик Г. Я.* Стилистика текста. — М., 2000.
41. *Текст* как объект лингвистического исследования. — М., 1981.
42. *Текст* как целое и компоненты текста. — М., 1982.

43. *Фатеева Н. А.* Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов. — М., 2000.
44. *Феллер М. Д.* Эффективность сообщения и литературный аспект редактирования. — Львов, 1978.
45. *Шабес В. Я.* Событие и текст. — М., 1989.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка 3
Тематичний план дисципліни “Текстознавство” 5
Зміст дисципліни “Текстознавство” 6
Вказівки до виконання контрольної роботи 11
Варіанти контрольних робіт 11
Питання для самоконтролю 14
Список літератури 19

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп’ютерне верстання *Г. В. Макуха*

Зам. № ВКЦ-2596

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП